

Velkommen til aktionsforsknings-workshop

Program for eftermiddagen:

Hvad er aktionsforskning? / lektor Thora Thomsen

Aktionsforskning på organisatorisk niveau / post. doc. Lene Lauge Berring

Aktionsforskning i en lokal kontekst / forskningsleder Mette Kjerholt

Praktisk viden og erfaring: Øvelser i grupper

Kommentarer og fælles drøftelse

Hvad er aktionsforskning?

Lektor i klinisk sygepleje, Thora Grothe Thomsen
Sjællands Universitetshospital (SUH) og Syddansk Universitet (SDU)
thst@regionsjaelland.dk

Aktionsforskning – hvad handler det om?

Aktionsforskning er en forskningstilgang, der både inkluderer det at handle og det at udvikle samt integrere den viden eller teori, som handlingerne er baseret på.....Forskningen er karakteriseret ved, at der forskes sammen med aktører i praksisfeltet.

Frit oversat fra:
Hummelvoll JK, Erikson BG, Cutcliffe JR (2015) Local experience – central knowledge? Methodological and practical development in local mental health care settings. *Nordisk Sygeplejeforskning* 3:283-295

Aktionsforskningens ”ophavsmand”

Kurt Lewin

- Kurt Lewin, 1890-1947, tysk-amerikansk socialpsykolog, professor ved Berlin Universitet indtil 1933. Han emigrerede ved nazisternes magtovertagelse til USA.
- Lewin udviklede en dynamisk teori, der påpeger, hvordan individets adfærd er styret af de kræfter, der er tilstede i en persons livsrum.
- Lewin blev læremester for en hel generation af adfærdsforskere. Begreber som gruppedynamik og aktionsforskning stammer fra Lewin.

Aktionsforskningens "ophavsmand"

Kurt Lewin

- Kurt Lewin, 1890-1947, tysk-amerikansk socialpsykolog, professor ved Berlin Universitet indtil 1933. Han emigrerede ved nazisternes magtovertagelse til USA.
- Lewin udviklede en dynamisk teori, der påpeger, hvordan individets adfærd er styret af de kræfter, der er tilstede i en persons livsrum.
- Lewin blev læremester for en hel generation af adfærdsforskere. Begreber som **gruppedynamik og aktionsforskning stammer fra Lewin.**

Spændvidden i aktionsforskning

Emancipatorisk og demokratisk proces som fører til dokumenteret ændring i praksis

En metode som fører til dokumenteret ændring i praksis

A. Aktionsforskning er en demokratisk og deltagerorienteret tilgang til videnskabelse, som forbinder handling (aktion) og refleksion samt teori og praksis med det for øje at nå til praktiske løsninger på presserende problemstillinger. Aktionsforskning er en pragmatisk "samskabelse" (co-creation) af viden med – og ikke om – mennesker.

Oversat fra:

- Bradbury, H (2015) Introduction: How to Situate and Define Action Research. In: Bradbury H. (eds.) *The SAGE Handbook of Action Research*. Third Edition. Los Angeles: Sage p.5

B. Aktionsforskning er en særlig måde at udforske din praksis på i forhold til at checke om den er, som du synes den skal være.....Hvis du synes din praksis behøver opmærksomhed på nogle områder, vil du med aktionsforskning være i stand til forbedre den og på samme tid producere evidens, som viser, hvordan praksis er forbedret.....

Frit oversat fra:

- McNiff J (2013) *Action research – Principles and practice* . Third edition. London: Routhledge p. 23

Aktionsforskning: Faser og cykliske processer

Eksempel 1

Lewins fasemodel:

Fase 1: **Optøning** (Unfreeze) : Hvorfor (det kendte)

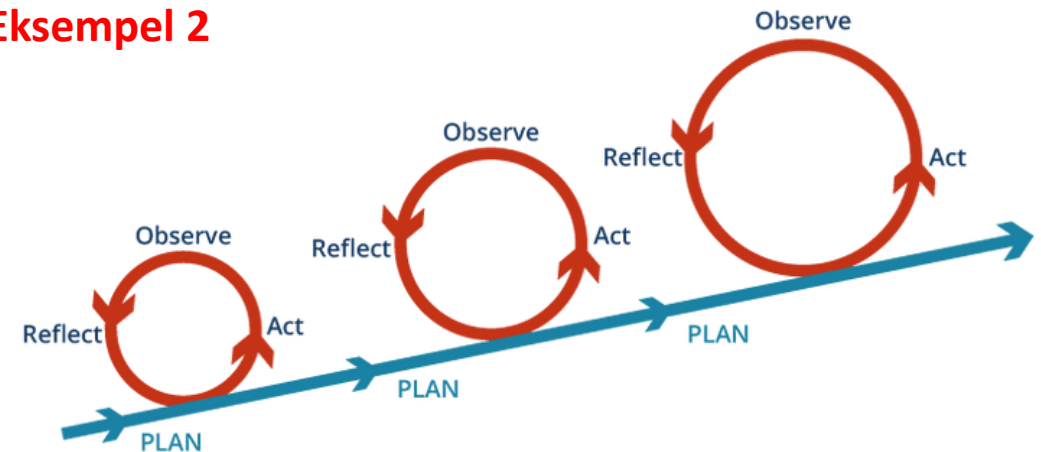
Fase 2: **Forandring** (Move) : Hvordan (det nye)

Fase 3: **Stabilisering** (Refreeze): Hvad (er det nye)

Inspiration hentet fra:

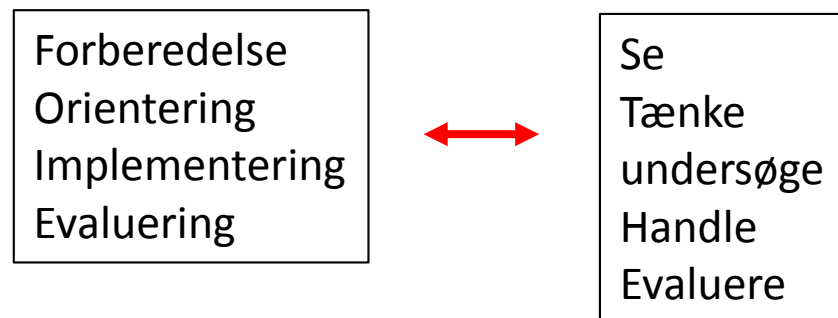
- Stegeager N & Willert S (2012) Aktionsforskning som organisationsudviklende praksis. I: Duus G et al. (red.) *Aktionsforskning – en grundbog* 1. udgave. Frederiksberg: Samfundslitteratur, s. 39-59
- https://net2change.dk/kan-lewins-forandringsmodel-bruges/#.WnAg_ojhDAU

Eksempel 2

<https://wiobyrne.com/action-research/>

Alternative begreber

Inspiration hentet fra:

- Kjerholt M, Wagner L, Lindhardt T, Delmar C, Clemmensen J (2016) Participatory Action Research in clinical nursing practice in a medical ward – challenges and barriers. *Nordisk Sygeplejeforskning* 6:34-48
- Berring LL, Hummelvoll JK, Pedersen L, Buus N (2016) A Co-operative Inquiry Into Generation, Describing and Transforming Knowledge About De-escalation Practices in Mental Health Settings. *Issues in Mental Health Nursing*, DOI: 10.3109/016128

Grundprincipper i aktionsforskning

Grundprincipper	Karakteristika
Selvet er relationelt.	Deltagelse. Demokrati.
Praksis har betydning.	Praktiske spørgsmål har betydning for, hvordan vi "blomstrer" (udvikler os). Viden i handling.
Kollektiv meningsforhandling.	Refleksion og refleksivitet. Læring i organisationer.
Systemer søger helhed.	Emergente processer (noget fremtræder undervejs i processen).

Inspiration hentet fra :

- Bradbury, H (2015) Introduction: How to Situate and Define Action Research. In: Bradbury H. (eds.) *The SAGE Handbook of Action Research*. Third Edition. Los Angeles: Sage p.7
- Stegeager N & Willert S (2012) Aktionsforskning som organisationsudviklende praksis. I: Duus G et. al (red.) *Aktionsforskning – en grundbog* 1. udgave. Frederiksberg: Samfundslitteratur, s. 39-59

Se endvidere:

- Titchen A, Manley K (2006) Spiralling towards transformational action research: philosophical and practical journeys. *Educational Action Research* 14:333-356

Grundprincipper i aktionsforskning

Grundprincipper	Karakteristika
Selvet er relationelt.	Deltagelse. Demokrati.
Praksis har betydning.	Praktiske spørgsmål har betydning for, hvordan vi "blomstrer" (udvikler os). Viden i handling.
Kollektiv meningsforhandling	Refleksion og refleksivitet. Læring i organisationer.
Systemer søger helhed.	Emergente processer (noget fremtræder undervejs i processen).

Inspiration hentet fra :

- Bradbury, H (2015) Introduction: How to Situate and Define Action Research. In: Bradbury H. (eds.) *The SAGE Handbook of Action Research*. Third Edition. Los Angeles: Sage p.7
- Stegeager N & Willert S (2012) Aktionsforskning som organisationsudviklende praksis. I: Duus G et. al (red.) *Aktionsforskning – en grundbog* 1. udgave. Frederiksberg: Samfundslitteratur, s. 39-59

Se endvidere:

- Titchen A, Manley K (2006) Spiralling towards transformational action research: philosophical and practical journeys. *Educational Action Research* 14:333-356

Deltagelse - en mulighed eller et krav?

Fire – og mange flere - muligheder:

- Kosmetisk stempel
- Inddragelse i "vores" projekt
- Empowering-(frigørende) proces
- Partnerskab (co-creation)

.....men er det muligt at sikre co-produktion af formål, co-design af proces, co-evaluering og co-kommunikation af resultater i organisatorisk aktionsforskning? Kan de romantiske forestillinger om participation, demokratisering, empowerment og samproduktion på en ene side og de komplicerede magtprocesser i organisatoriske kontekster i projektsamarbejdet mellem medarbejdere, ledere og aktionsforskere på den anden side mødes i praksis??

Kristiansen M & Bloch-Poulsen J(.....) Participation i aktionsforskning – mellem metode og verdenssyn, deltagelse og medbestemmelse. I:, s. 109 -126

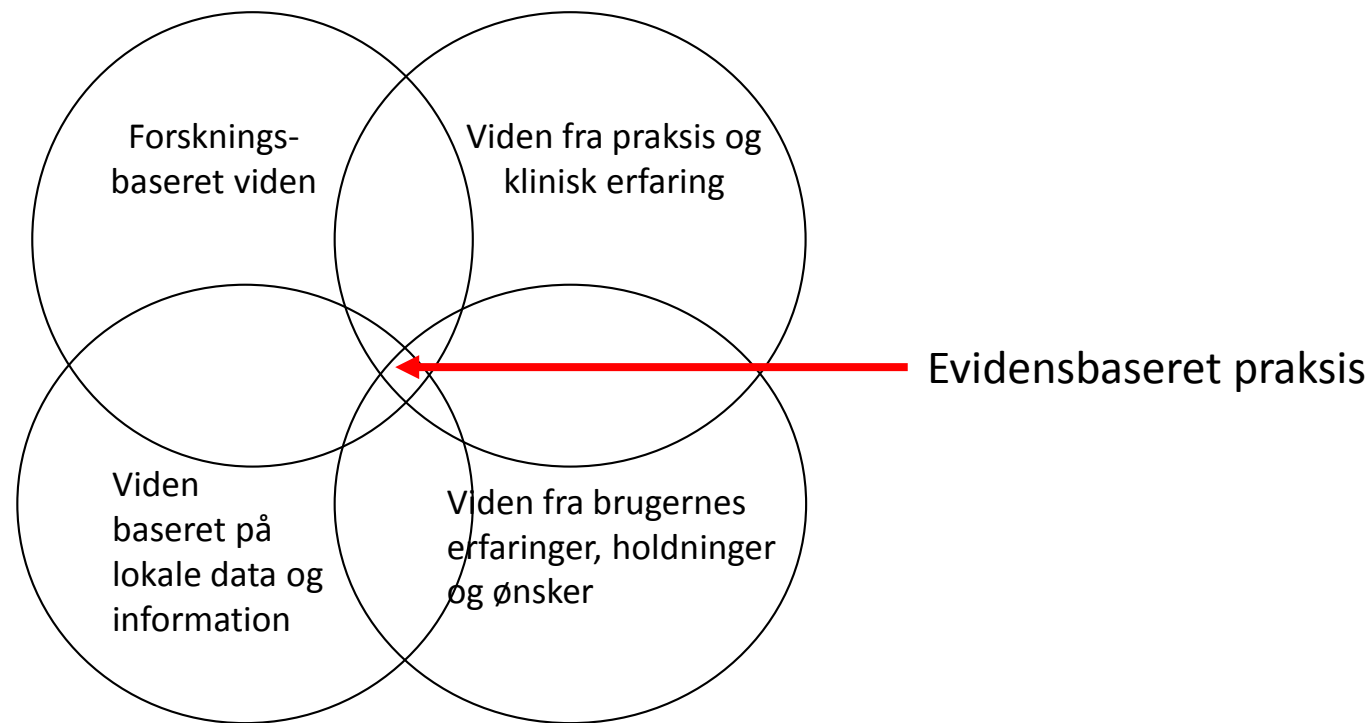
Viden i handling – flere vidensformer i spil

Inspiration hentet fra:

- Rycroft-Malone J, Seers K., Titchen A., Harvey G., Kitson A., McCormack B. (2004): What counts as evidence in evidence-based practice? *Journal of Advanced Nursing*, 47, s. 87.
- Erikson BG, Hummelvoll JK (2012) Relevans og evidens. Praksisnær og brukerrettet kunnskapsdannelse innen psykisk helsearbeid. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid* 9(1):33-43
- Hummelvoll JK, Erikson BG, Cutcliffe JR (2015) Local experience – central knowledge? Methodological and practical development in local mental health care settings. *Nordisk Sygeplejeforskning* 3:283-295

Viden i handling – flere vidensformer i spil

Inspiration hentet fra:

- Rycroft-Malone J, Seers K., Titchen A., Harvey G., Kitson A., McCormack B. (2004): What counts as evidence in evidence-based practice? *Journal of Advanced Nursing*, 47, s. 87.
- Erikson BG, Hummelvoll JK (2012) Relevans og evidens. Praksisnær og brukerrettet kunnskapsdannelse innen psykisk helsearbeid. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid* 9(1):33-43
- Hummelvoll JK, Erikson BG, Cutcliffe JR (2015) Local experience – central knowledge? Methodological and practical development in local mental health care settings. *Nordisk Sygeplejeforskning* 3:283-295

Læring i organisationer

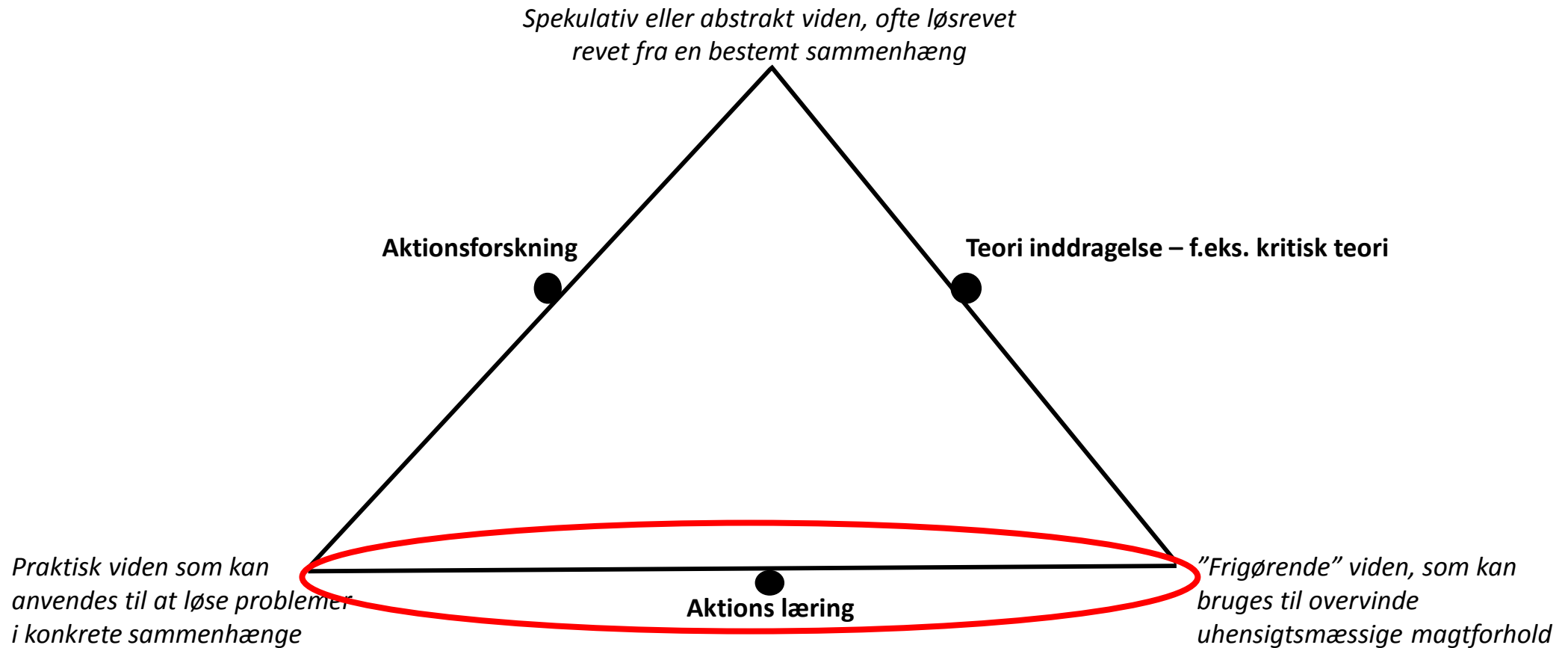
Single loop læring:

Handlinger i en organisation ændrer sig, men de grundlæggende værdier forbliver de samme.

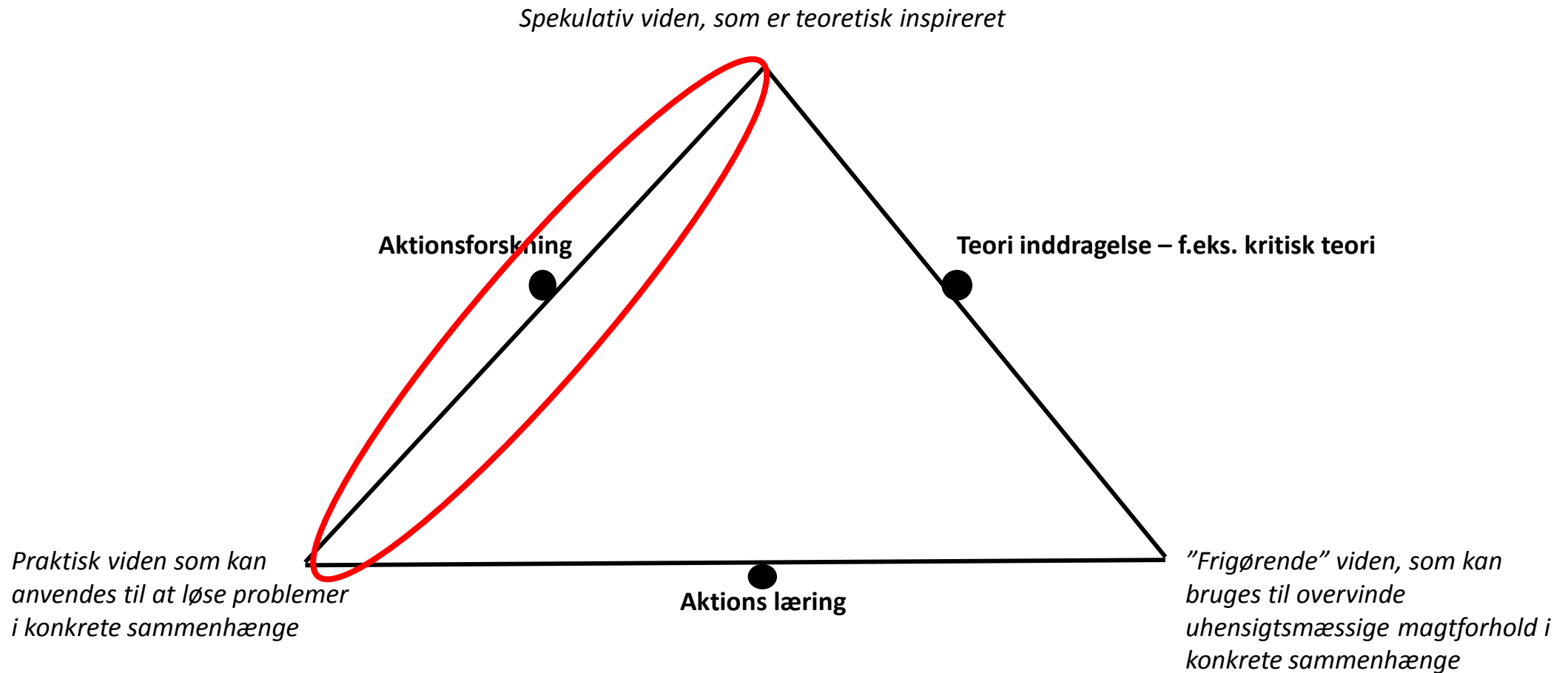
Dobbelt loop læring:

Handlinger i en organisation ændrer sig samtidig med, at nogle grundlæggende strukturer, holdninger og værdier også ændrer sig.

Mellem aktionsforskning og aktionslæring – et forsigtigt bud

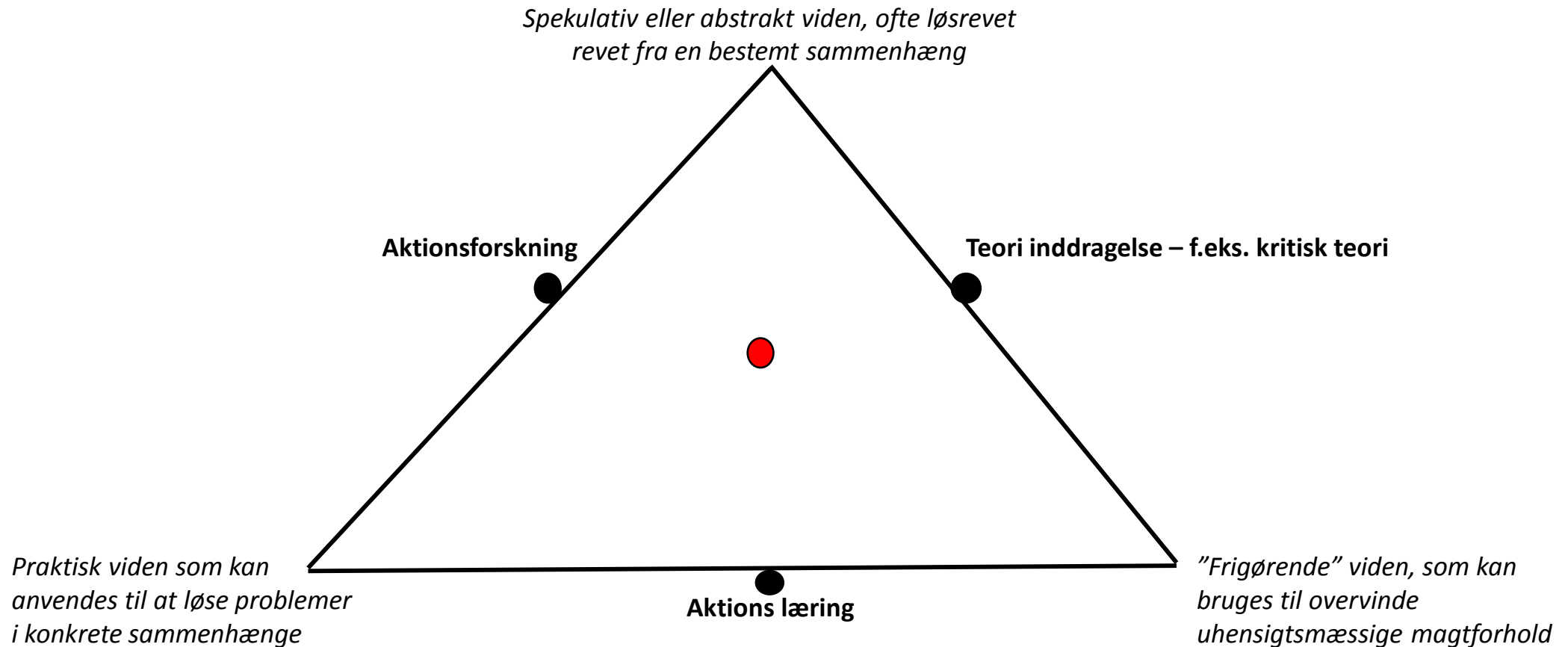

Mellem aktionsforskning og aktionslæring – et forsigtigt bud

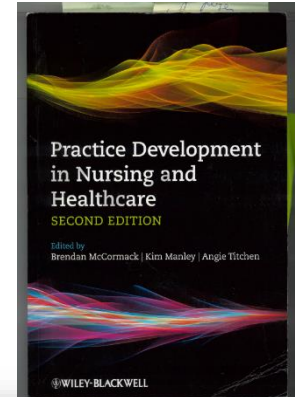
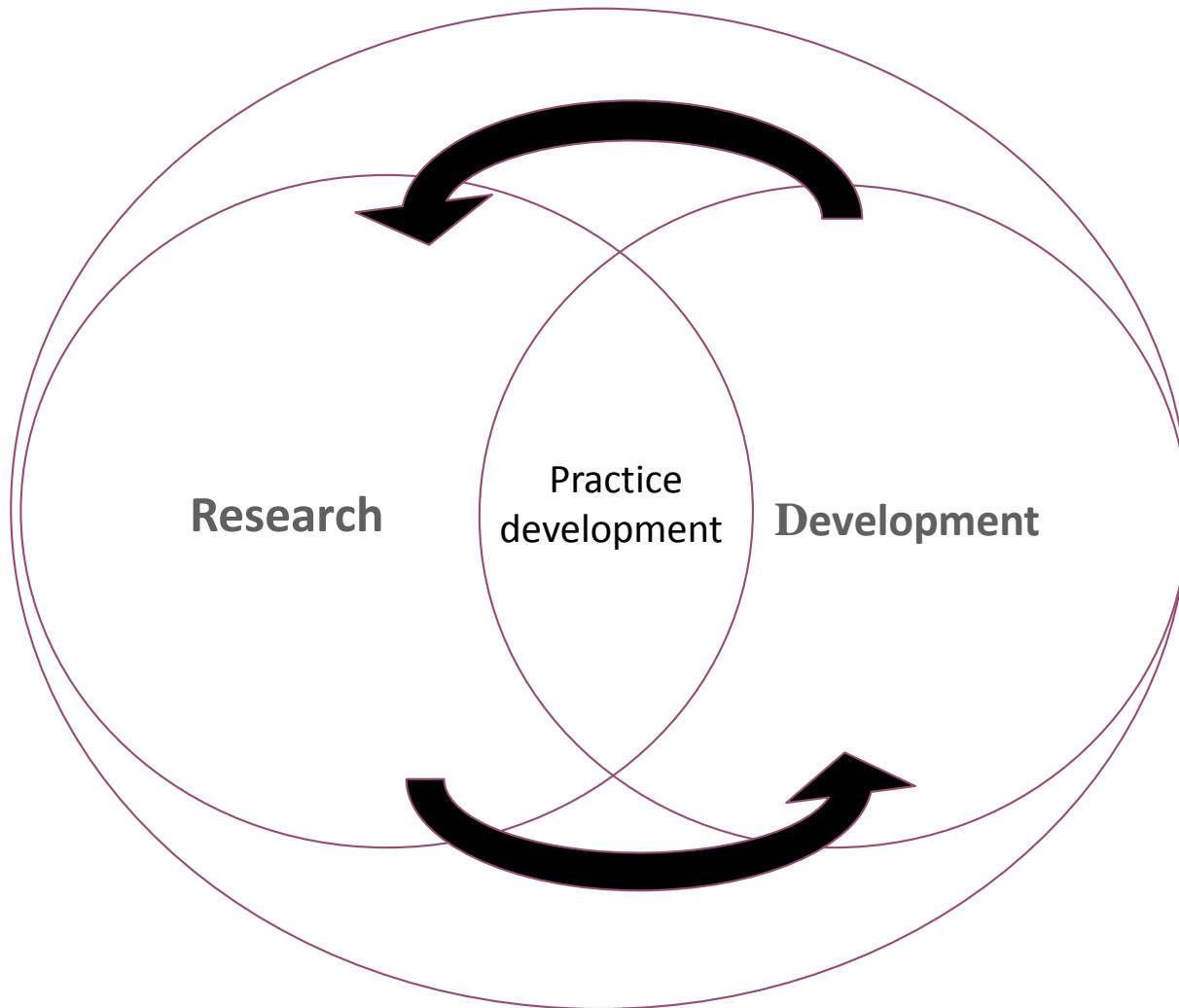

Inspiration hentet fra: Pedler M & Burgoyne (2015) Action Learning In: Bradbury H. (eds.) *The SAGE Handbook of Action Research*. Third Edition. Los Angeles: Sage, pp: 179-187

Mellem aktionsforskning og aktionslæring – et forsigtigt bud

Mellem forskning og udvikling

<https://www.fons.org/>
Centre for Nursing Innovation
Inspire Enable Improve

Home About Us Library Programmes Common Room Learning Zone Supporting FoNS Login Zone

Home

2018 DATES ANNOUNCED
Developing person-centred, safe and effective cultures through practice development
23-27 July 2018

A development opportunity for health and social care practitioners to explore the foundational and key aspects of practice development to develop as leaders of culture change

Latest Blog - 23rd January 2018
"How long are you going to keep this up?" A blog by Lead Nurse, Children's Continuing Care Team and 2017 Richard Tompkin Scholar Siobhan Weaver, on her return from Practice Development School
[Visit the blog page >](#)

International Practice Development Journal (IPDJ) Volume 7 Issue 2 OUT NOW!
12 NEW ARTICLES
Original Practice Development and Research
Critical Review of Literature
Critical Reflections
Ideas and Influences

Inspiration hentet fra: McCormack B et al (2013) *Practice Development in Nursing and Healthcare*, Second Edition. Oxford: Wiley-Blackwell. Model er udarbejdet af forskningsleder Mette Kjerholt

Aktionsforskningens mange retninger

Eksempler:

Participatory action research (PAR)

Feminist participatory action research (FPAR)

Rural participatory research (RPR)

Critical participatory action research (CPAR)

Participatory design

Dialogical action research

Co-operative Inquiry

Aktionsforskningens mange retninger

Eksempler:

Participatory action research (PAR)

Feminist participatory action research (FPAR)

Rural participatory research (RPR)

Critical participatory action research (CPAR)

Participatory design

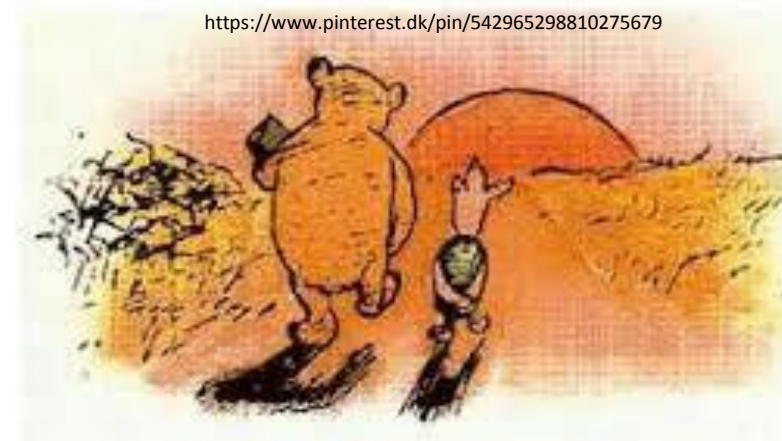
Dialogical action research

Co-operative Inquiry

Aktionsforskningens mange retninger

Eksempler:

- Participatory action research (PAR)
- Feminist participatory action research (FPAR)
- Rural participatory research (RPR)
- Critical participatory action research (CPAR)
- Participatory design
- Dialogical action research
- Co-operative Inquiry

<https://www.pinterest.dk/pin/542965298810275679>

"Hvor skal vi hen, Plys?" spurgte Grisling.
"Det ved jeg ikke", svarede Plys,
og så tog de hinanden i hånden og gik derhen.

Tæt på kernen i at afdække "emergente processer" (de processer, der træder frem undervejs) ?

Aktionsforskning i spil med andre forskningstraditioner

	Aktionsforskning	Anvendelsesorienteret forskning (Applied research)	Konventionel forskning
Hensigt	At forstå og forbedre	At forstå og/eller forbedre	At forstå
Basis orientering	Forsker med	Forsker for	Forsker "på"
Tid	Her og nu med refleksioner til tidligere spørgsmål og problemstillinger for at influerer fremtidige designs	Forbinder situationen til kendte andre situationer for at finde frem til eksisterende teknikker, der kan være med til at forbedre i en positiv retning	Ikke så vigtig. Viden betragtes ofte som "tidsløs"

Inspiration hentet fra: Bradbury, H (2015) Introduction: How to Situate and Define Action Research. In: Bradbury H. (eds.) *The SAGE Handbook of Action Research*. Third Edition. Los Angeles: Sage, p.2

"Aktionsforskningen adskille sig fra alle andre akademiske retninger ved, at forskeren deler den videnskabelige erkendelsesprocesser med handlende aktører i praksisfeltet"

Nielsen, KA (2012) Aktionsforskningens historie – på vej til et reflektivt akademisk selskab I: Duus G et. Al (red.) *Aktionsforskning – en grundbog 1*. udgave. Frederiksberg: Samfundslitteratur, s. 19-36

Validitetsforståelse i aktionsforskning (dokumenteret kvalitet)

Kvalitetsspørgsmål i aktionsforskning handler om:

- Relationel praksis set i forhold til deltagelse og demokrati
- Resultater for praksis (dvs. løsning af praktiske spørgsmål/problemer)
- Udviklede typer af viden – særligt fokus på ”viden i handling”
- Betydning for menneskelig trivsel
- Emergen (hvad er dukket op undervejs) og vedvarende konsekvens

Læs mere:

- Duus G (2012) Validitet. I: Duus G et. Al (red.) *Aktionsforskning – en grundbog* 1. udgave. Frederiksberg: Samfundslitteratur, s.114-128
- Bradbury, H (2015) Introduction: How to Situate and Define Action Research. In: Bradbury H. (eds.) *The SAGE Handbook of Action Research*. Third Edition. Angeles: Sage, (s. 1-9 især s. 8)

Udfordringer og barrierer relateret til aktionsforskning

- Organisatoriske forhold spiller ind – herunder magt- og autoritetsrelationer

Hent inspiration fra: Kjerholt M, Wagner L, Lindhardt T, Delmar C, Clemmensen J (2016) Participatory Action Research in clinical nursing practice in a medical ward – challenges and barriers. *Nordisk Sygeplejeforskning* 6:34-48

- Ændret forskerrolle – bl.a. fra ekspert til facilitator

Hent inspiration fra: Wittmayer JM & Schöpke N (2014) Action, research and participation: roles of researchers in sustainability transitions. *Sustain Science* 9:483-496

- Dataanalyse: Hvor meget? Hvordan? Hvem analyserer?

Hent inspiration fra: Berring LL, Hummelvoll JK, Pedersen L, Buus N (2016) A Co-operative Inquiry Into Generation, Describing and Transforming Knowledge About De-escalation Practices in Mental Health Settings. *Issues in Mental Health Nursing*, DOI: 10.3109/01612840.2016.1154628

- Involvering - også på det personlige plan?

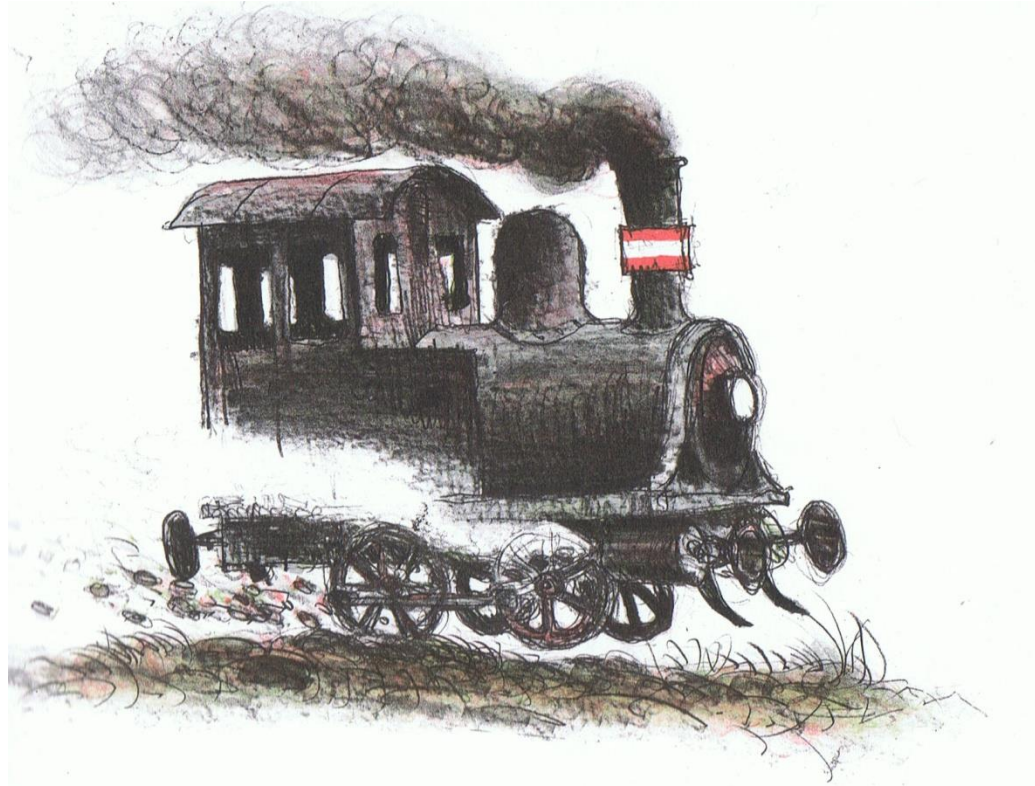
Hent inspiration fra: Heen H (2015) Feelings in First Person Action Research. In: In: Bradbury H. (eds.) *The SAGE Handbook of Action Research*. Third Edition. Los Angeles: Sage, pp. 619 - 625

- Publicering: Hvordan? Hvor? Hvem?

Hent inspiration fra: Hummelvoll JK, Erikson BG, Cutcliffe JR (2015) Local experience – central knowledge? Methodological and practical development in local mental health care settings. *Nordisk Sygeplejeforskning* 3:283-295 (især s. 292)

Tulinius C & Hølge-Hazelton B (2011) When the spiral of action research collapses: Using the arts to interpret and continue the process in collective research dialogues. *Action Research* 9(1):42-64

At være på vej.....

'Jeg ved jeg kan...jeg ved jeg kan', og så susede det lille lokomotiv videre.

Ib Spang Olsen (1963) *Det lille lokomotiv*. Boghandlerforlaget

Øvelse i grupper

Gruppedannelse

Deltagerne går sammen i grupper på 4-5 deltagere. Øvelsen foregår i fire faser. Når det er tid til at gå fra den ene fase til den næste, vil der blive ringet med en lille klokke.

Aktionsforskningsøvelsen:

Fase 1 - Forberedelse: Vælg i fællesskab et oplevet problem eller undring, I gerne vil arbejde med både for at skabe forandring i klinisk praksis og for udvikle viden. Begrund hvorfor denne problemstilling vælges. Samtidig drøftes, hvordan og af hvem processen løbende dokumenteres.

Fase 2 - Orientering: Afdæk hvilke metodetilgange, der vil være hensigtsmæssige at bruge både for at afdække, hvordan "det kendte" ser ud, og hvordan forandringen vil kunne se ud.

Fase 3 – Implementering: Drøft hvordan I vil tilrettelægge afprøvning af forandringsinterventionen.

Fase 4 – Evaluering: Drøft hvordan I kan evaluere den gennemførte forandringsintervention. Begrund jeres valg.

Efterfølgende refleksion:

Hvordan forløb den samlede proces?

Hvad lærte I af processen – både som gruppe og som individ?

Hvilke aspekter af det, I har afdækket, kunne være relevante at arbejde videre med?

Kommentarer og fælles drøftelse

Vil I kunne bruge aktionsforskning i jeres kliniske praksis?

Hvilke styrker ser I, der kan være forbundet med at benytte aktionsforskning?

Hvilke udfordringer vil I især være opmærksomme på fremover?

